

ZDRAVSTVENA NEGA BOLNIKA NA DOMU V SR SLOVENIJI V OBDOBJU 1975-1984

Albina Skok

UDK/UDC 616-083:614.52(497.12)

DISTRICT NURSING IN SLOVENIA
DURING THE PERIOD 1975-1984

DESKRIPTORJI: *nega bolnika; patronažna služba; Slovenija*

DESCRIPTORS: *nursing care; home care services; Slovenia*

IZVLEČEK – V članku je opredeljeno patronažno varstvo in delitev dela na tem področju. Zajete so pomembnejše značilnosti polivalentnega patronažnega varstva in zdravstvene nege bolnika na domu (kadri, delovne ure, število obiskov, struktura obravnavanih varovancev, glavni zdravstveno-socialni problemi, storitve zdravstvene nege bolnika na domu itd.). V obdobju 1975-1984 nepretrgoma narašča število obiskov pri varovancih (indeks 1984/75 = 376) in število storitev zdravstvene nege bolnika na domu (indeks 1984/75 = 515), kar nakazuje potrebo po kadrovski okrepitvi. Ta je nujna, da ne bi zanemarili zdravstveno-socialne obravnave drugih varovancev, zlasti žena in otrok.

ABSTRACT – The various functions of community nursing are defined and the most important features of multivalent district nursing and home health care are outlined. These include staff, their work load, number of visits, structure of service-users, main health and social problems and forms of services provided for patients in their home. A considerable increase in the number of home visits and in the number of services given to patients in their home during the period from 1975 to 1984 (index 1984/75 = 376 and index 1984/75 = 515, respectively), calls for the number of community nurses to expand in the future. This expansion is necessary if we want to provide an adequate amount of health and social care also for other population groups, particularly for women and children.

Svetovna zdravstvena organizacija opredeljuje patronažno dejavnost kot posebno obliko zdravstvenega varstva, ki zajema aktivno zdravstveno-socialno varstvo družine z varovanci, ki so zaradi bioloških lastnosti ali določenih obolenj posebno občutljivi na škodljive vplive okolja. Patronažna medicinska sestra mora poznati, razumeti in znati opravljati posege in ukrepe za zadovoljevanje temeljnih potreb zdravega in bolnega človeka. Usposobljena mora biti za neposredno nego bolnika, ki temelji na dognanjih medicinske in drugih znanosti. Sposobna mora biti presojsati razmere v družini in ustrezno ukrepati, zdravstvenovzgojno prosvetljevati varovance ter svoje znanje prenašati v prakso, ga usklajevati in prilagajati potrebam varovancev, družine in družbe.

Patronažno varstvo zajema:

- zdravstveno-socialno obravnavo varovancev in družin na domu,
- babiško dejavnost na domu,
- zdravstveno nego bolnika na domu,
- pomoč pri zdravstveni negi bolnika na domu.

Delo na navedenem področju poteka na dva načina:

- dela in naloge patronažnega varstva na določenem območju v celoti izvaja ena patronažna sestra; njeno delo je uspešno le ob ugodnem normativu;
- z delitvijo dela na določenem območju med več patronažnimi sestrami – na zdravstveno-socialno obravnavo, babiško dejavnost in zdravstveno nego bolnika na domu.

Analizo opravljenega dela smo pripravili na podlagi podatkov, ki jih zbiramo z uvedenimi poročevalskimi obrazci. Ti so:

- poročilo o delu oddelka za patronažno službo.
- dnevna evidenca obiskov patronažne službe otroškega varstva,
- poročilo o delu krajevnih babic,
- poročilo o delu nege bolnika na domu,
- poročilo o delu bolniških strežnic (pomoč pri zdravstveni negi na domu).

Polivalentno patronažno varstvo

Kadri

Leta 1984 je v SR Sloveniji opravljalo patronažne obiske na domu 829 patronažnih delavk. Od teh je bilo 55,1% polivalentnih patronažnih sester, 23,9% patronažnih sester babic ter 21,0% medicinskih sester in bolniških strežnic za zdravstveno nego bolnika na domu.

Leta 1975 je bilo 625 patronažnih delavk. Kadrovska krepitev patronažne dejavnosti v zadnjih desetih letih zadeva predvsem širjenje zdravstvene nege bolnika na domu. Od 204 novosprejetih delavk je kar 90 medicinskih sester in bolniških strežnic za zdravstveno nego bolnika na domu. Le-to širi in pogloblja tudi 311 patronažnih sester, ki na svojem območju združujejo vse patronažne naloge, tudi zdravstveno nego bolnika na domu (polivalentno delo).

Leta 1984 je bilo v SR Sloveniji na eno patronažno delavko povprečno 2.332 prebivalcev. Na podlagi prikazanih delovnih ur je bilo na eno patronažno sestro, ki opravlja polivalentno patronažo, 3.540 prebivalcev, na eno delavko, ki opravlja samo zdravstveno nego bolnika na domu, pa 6.176 prebivalcev.

Delovne ure

Vse patronažne delavke v Sloveniji so leta 1984 opravile 1.366.454 delovnih ur, kar je povprečno 1.648 ur na eno delavko. Verjetno nastopajo neskladja zaradi poročanja na treh različnih poročevalskih obrazcih. V okviru polivalentne patronaže je podobno kot prejšna leta tudi v letu 1984 še vedno veliko – 36.483 delovnih ur (kar zajema delovne ure 23 stalnih delavk) – opravljenih v drugih enotah zdravstvenega doma. Delež klasične patronaže obsega 60,8%, v enotah zdravstvenega doma 2,7%, za nego bolnika na domu pa je 36,5% delovnih ur. Primerjava z letom 1975 (10% delovnih ur za nego bolnika na domu) kaže v zadnjih desetih letih izrazito preusmeritev v zdravstveno nego bolnika na domu.

Patronažni obiski na domu

Za Slovenijo je v letu 1984 prikazanih 1.088.166 opravljenih patronažnih obiskov na domu. Od tega je 55,6% obiskov klasične patronaže (žene, otroci, šolarji, invalidi, starostniki in kronični bolniki) in 44,4% obiskov pri bolnikih na

domu. V primerjavi z letom 1975 (obiskov je bilo 626.565) se je število patronažnih obiskov povečalo skoraj za polovico (42,4%). Kljub velikemu povečanju obiskov (indeks je 376) v okviru zdravstvene nege bolnika na domu, ti še vedno niso v celoti prikazani. Vemo namreč, da zdravstveno nego na domu opravljajo tudi v občini Brežice, Laško, Slovenske Konjice, Šentjur in Krško, čeprav je ne evidentirajo:

Po podatkih, ki jih imamo, pride v naši republici na eno patronažno delavko povprečno 1.313 obiskov. Največ jih je na eno patronažno delavko v občini Maribor (1.741), najmanj pa v občini Grosuplje (595).

Varovanci

Patronažni obiski v SR Sloveniji so leta 1975 in leta 1984 zajeli naslednje skupine varovancev (izraženo v odstotkih):

Varovanci	leto 1975	leto 1984
dojenčki	19,1%	19,5%
drugi otroci	12,7%	5,8%
žene (nosečnice, otročnice, druge)	34,1%	16,1%
drugi varovanci	13,6%	14,2%
zdravstvena nega bolnika na domu	20,5%	44,4%

Patronažne sestre babice so leta 1975 opravile strokovno pomoč pri 176 porodih, leta 1984 pa le še pri 39 porodih na domu.

Deleži obravnavanih varovancev se v zadnjih desetih letih spreminjajo.

Na dojenčke pride v SR Sloveniji povprečno še vedno osem obiskov, kar je v skladu z obstoječo doktrino. Nastopajo pa razlike znotraj posameznih občin, od najmanj štirih obiskov na dojenčka v Brežicah do največ 13 obiskov na dojenčka v Sežani. Število prvih obiskov dojenčkov, starih do 14 dni (24.619), torej novorojenčkov, kaže v primerjavi s 26.073 živorojenimi na 94,4% zajetje v prvem tednu po odpustu iz porodnišnice. Obstoječe razlike po občinah se odražajo zlasti v visokem deležu prvih obiskov dojenčkov, starih več kot tri mesece v občini Trebnje (45,5%) in občini Črnomelj (40,9%).

Manj so bili obiskovani mali in predšolski otroci. Njihovo vključevanje v vzgojnovarstvene organizacije se je v zadnjih desetih letih povečevalo. Zmanjšan delež obiskov žena lahko predvidevamo zaradi zmanjšanja števila porodov na domu in izpopolnjene zakonodaje oziroma pravic žena glede splava. Največ so bile obiskovane otročnice, medtem ko ni bila zajeta niti vsaka druga nosečnica (37,4%). V skupino »drugi varovanci« polivalentne patronaže smo uvrstili predvsem starostnike, invalide, alkoholike, tuberkulozne, srčne, duševne in onkološke bolnike, ki niso bili obravnavani kot bolniki na domu.

Ugotovitve in ukrepi

Patronažne sestre, ki opravljajo polivalentno patronažo, prikazujejo prvič ugotovljene zdravstveno-socialne probleme v posebni tabeli poročevalskega

obrazca. Med najpogostejšimi problemi so tudi leta 1984 prikazane »različne potrebe kroničnih bolnikov«, nezadovoljive stanovanjske razmere in ekonomska raven družine, sledijo problemi osamljenosti starejših ljudi, neustrezna prehrana, alkoholizem in drugi problemi.

Leta 1984 je bilo v okviru patronažnega varstva opravljenih 35.452 intervencij, izdanih 9.584 predlogov (za denarno pomoč, za rešitev stanovanjskih razmer, za sprejem v dom starejših občanov in drugo) ter različnih ureditev (nege bolnika na domu, priznanje očetovstva, uveljavljanje pravic iz socialnega zavarovanja in drugo).

Intervencije oziroma timsko obravnavanje zdravstveno-socialnih problemov je bilo največkrat povezano z dispanzerji splošne medicine, s krajevno skupnostjo, z zavodi za socialno delo, otroškimi dispanzerji, bolnišnicami, s šolami in drugimi.

Zdravstvena nega bolnika na domu

Nega bolnika v najširšem pomenu besede je opredeljena kot samostojna naloga medicinske sestre, ki mora posamezniku, bolnemu ali zdravemu, pomagati pri izvajanju tistih opravil, ki prispevajo k zdravju, zdravljenju ali k spokojni smrti; torej opravil, ki bi jih bolnik opravil sam brez pomoči, če bi razpolagal s potrebno močjo, voljo in znanjem. To strokovno področje je sedaj poimenovano zdravstvena nega in dobiva značilnosti samostojne medicinske vede. Opravljajo jo zdravstveni delavci na navedenem področju, namenjena pa je zdravim in bolnim varovancem. Z izrazom zdravstvena nega bolnika je poimenovana vsa strokovna dejavnost, ki je v organizirani obliki namenjena bolniku. Ta dejavnost je po krajevnem kriteriju razdeljena na zdravstveno nego bolnika v bolnišnici (tudi v stacionarjih zdravstvenih organizacij, v domovih za ostarele občane in drugih socialnih zavodih) in na zdravstveno nego bolnika na domu v osnovnem zdravstvenem varstvu oziroma v okviru patronažnega varstva.

Kadri

Po podatkih za leto 1984 je v SR Sloveniji 174 stalnih medicinskih sester in bolniških strežnic, ki opravljajo zdravstveno nego bolnika na domu (indeks 1984/75 = 207). Poleg teh opravlja (in o tem tudi poroča) obiske in storitve zdravstvene nege bolnika na domu še 311 patronažnih sester (indeks 1984/75 = 510). Storitve zdravstvene nege bolnika na domu še vedno ne prikazujejo patronažne sestre v občini Brežice, Laško, Slovenske Konjice, Šentjur in Krško, čeprav jo opravljajo.

Na podlagi prikazanih delovnih ur za leto 1984 ($498.488 : 1.590 = 313,5$) lahko predvidimo obseg opravljenega dela skupaj za 313 stalnih delavk v zdravstveni negi bolnika na domu. Na tej predpostavki dobimo približno 6.176 prebivalcev in povprečno 1.593 opravljenih delovnih ur na eno delavko. Postopno širjenje te dejavnosti po posameznih medobčinskih zdravstvenih skupnostih (MZS) v zadnjih desetih letih prikazujeta tabeli 1 in 2.

Delovne ure

Od leta 1975 dalje v SR Sloveniji stalno narašča število delovnih ur za zdravstveno nego bolnika na domu in s tem njen delež znotraj patronažnega varstva (indeks 1984/75 = 477).

Tabela 1: Število medicinskih sester in bolniških strežnic, ki so opravljale zdravstveno nego bolnika na domu po medobčinskih zdravstvenih skupnostih (MZS) v letih 1975–1984

Leto / MZS	SR Slovenija		Nova Gorica			Ljubljana		Murska Sobota		Novo mesto		Ravne
		Celje		Koper	Kranj	Maribor						
1975	84(61)	–	8(16)	–	(6)	53(38)	23(1)	–	–	–	–	
1976	79(99)	–	(21)	–	(7)	53(48)	26	–	(23)	–	–	
1977	80(129)	(11)	(26)	–	(5)	54(46)	26(18)	(23)	–	–	–	
1978	78(147)	(10)	(29)	–	–	52(55)	26(27)	(26)	–	–	–	
1979	115(155)	(17)	(30)	2(2)	2(7)	70(48)	41(28)	(23)	–	–	–	
1980	157(220)	9(35)	(33)	3(2)	2(13)	66(51)	76(28)	1(28)	(15)	(15)	–	
1981	168(238)	7(33)	(33)	4(13)	4(7)	75(53)	77(28)	(31)	1(17)	(23)	–	
1982	174(241)	6(31)	(28)	9(18)	5(4)	73(55)	81(30)	(25)	(20)	(30)	–	
1983	180(275)	8(43)	(34)	9(19)	6(9)	78(49)	79(31)	(34)	(27)	(29)	–	
1984	174(311)	9(39)	(36)	9(23)	4(10)	79(73)	73(27)	(35)	(32)	(36)	–	
Indeks		1984/80		1984/79					1984/80		*	
1984/75	207	100	(225)	450	200	149	317	(152)	(213)	(240)		

– ni podatkov

() patronažne sestre, ki opravljajo tudi zdravstveno nego bolnika na domu

Tabela 2: Število vseh delovnih ur za zdravstveno nego bolnika na domu po MZS v letih 1975–1984

Leto / MZS	SR Slovenija		Nova Gorica			Ljubljana		Murska Sobota		Novo mesto		Ravne
		Celje		Koper	Kranj	Maribor						
1975	104.425	–	9.457	–	140	56.277	38.551	–	–	–	–	
1976	115.422	–	8.507	–	394	59.312	39.808	7.401	–	–	–	
1977	167.455	3.132	8.787	–	164	101.956	44.476	8.940	–	–	–	
1978	178.160	3.444	11.059	–	–	102.029	49.585	12.043	–	–	–	
1979	242.649	4.710	15.884	4.775	2.226	118.624	81.789	14.641	–	–	–	
1980	333.812	14.797	18.179	6.832	3.446	129.324	138.206	19.515	2.017	1.496	–	
1981	378.817	22.532	23.010	7.971	4.470	143.177	139.910	25.443	4.798	7.506	–	
1982	427.737	31.284	26.108	15.845	10.278	149.578	144.274	33.864	2.647	13.859	–	
1983	460.578	38.352	26.447	22.100	11.143	153.526	142.654	36.514	9.753	20.089	–	
1984	498.488	41.402	31.337	21.785	11.057	173.095	152.284	36.115	13.182	18.231	–	
Indeks		84/77		84/79				84/76		84/80		
1984/75	477	1.322	331	456	7.897	308	395	488	6.535	1.219		

– ni podatkov

V letu 1984 je bilo v zdravstvenem domu in na domu bolnika opravljenih 498.488 delovnih ur. Od tega jih je bilo 13% porabljenih za delo v ustanovi, kjer se pripravlja potreben material za posamezne storitve pri bolniku, za vodenje in beleženje ustrezne dokumentacije in evidence, za timsko sodelovanje z zdravnikom, ki bolnika zdravi, in drugo notranje delo. Postopno povečevanje opravljenih delovnih ur v zadnjih desetih letih po posameznih MZS prikazuje tabela 2.

Bolniki na domu

V letu 1984 so patronažne delavke obravnavale 16.741 bolnikov vseh starosti (indeks 1984/75 = 412). Od teh je bilo 74,4% starih 60 let in več; vsak drugi bolnik je bil star več kot 70 let. V letu 1984 je bilo po prvem obisku bolnika še 26 ponovnih obiskov. Pri vsakem obisku sta opravljeni povprečno dve storitvi.

Tabela 3: Število obravnavanih bolnikov v zdravstveni negi bolnika na domu po MZS v letih 1975–1984

Leto / MZS	SR Slovenija	Celje	Nova Gorica	Koper	Kranj	Ljubljana	Maribor	Murska Sobota	Novo mesto	Ravne
1975	4.061	–	961	–	14	2.034	1.052	–	–	–
1976	5.615	119	984	–	47	2.357	1.392	716	–	–
1977	5.878	143	1.064	–	36	2.268	1.751	616	–	–
1978	6.189	114	1.222	–	–	2.290	2.024	539	–	–
1979	7.685	220	1.480	295	111	2.408	2.576	595	–	–
1980	8.712	619	1.584	320	197	2.566	2.431	691	109	195
1981	10.877	717	2.205	526	282	2.988	2.619	753	245	542
1982	13.085	863	2.508	913	577	3.059	2.988	994	450	733
1983	15.860	1.036	2.561	1.119	519	3.252	4.517	1.134	644	1.078
1984	16.741	1.261	2.584	1.239	493	4.250	3.619	1.324	988	983
Indeks		84/76		84/79				84/76	84/80	84/80
1984/75	412	1.059	269	420	352	209	344	185	906	504

– ni podatkov

Pregled naraščanja obravnavanih bolnikov na domu v zadnjih desetih letih po posameznih MZS vsebuje tabela 3.

Najpogostejša obolenja, ki so bili negovani na domu (po mednarodni klasifikaciji bolezni (MKB)), so v vseh desetih letih na prvem mestu bolezni kosti, mišic in sklepov, na drugem mestu bolezni srca in ožilja, na tretjem mestu pa novotvorbe. V letu 1984 po pogostosti sledijo: živčne, psihične bolezni in bolezni čutil, bolezni kože in podkožja, druge bolezni, alergične in endokrine bolezni, bolezni dihal, poškodbe, bolezni prebavil, bolezni mokril in spolovil ter druge skupine bolezni (tabela 4).

Hospitalizirani bolniki in poškodovanci

Število hospitaliziranih bolnikov in poškodovancev, starih 60 let in več, v zadnjih desetih letih v Sloveniji nekoliko narašča (indeks 1983/75 = 116). Število bolniških dni na hospitaliziranega bolnika, starega 60 let in več, se je znižalo (indeks 1983/75 = 76) od povprečno 25 dni leta 1975 na 19 dni v letu 1983 (tabela 5).

Najpogostejše bolezni (po MKB) kot vzrok hospitalizacije so bolezni obtočil, novotvorbe, bolezni prebavil in dihal. V primerjavi z obolenji bolnikov, obravnavanih v zdravstveni negi na domu je vrstni red pogostosti drugačen, razen skupine novotvorb. Podatki so v tabeli 6, 7 in 8.

Obiski in storitve pri obravnavanih bolnikih na domu (tabele 9, 10 in 11)

Število obiskov in storitev zdravstvene nege bolnika na domu prikazujejo vse regije, žal pa ne vse občine (Brežice, Laško, Slovenske Konjice, Šentjur in Krško).

ČE JE TREBA KAJ ŽRTVOVATI, POTEM SE V NOBENEM PRIMERU NE SMETA ŽRTVOVATI RESNICA IN PRAVICA.

Josip Broz-Tito

Tabela 4: Najpogostejše bolezni bolnikov v zdravstveni negi bolnika na domu v SR Sloveniji v letih 1975–1984

Rang	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	Rang	Indeks
Skupine bolezni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1984	84/75
Skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		
1 Bolezni kosti, mišic in sklepov	20,0	22,3	21,7	22,0	18,7	18,0	16,8	16,9	16,1	17,9	1	90
2 Bolezni srca in ožilja	17,8	15,1	16,2	15,2	12,5	15,3	12,7	15,1	16,2	15,8	2	89
3 Neoplazme	11,6	11,9	11,9	10,4	12,2	10,5	10,9	11,6	11,9	10,5	3	88
4 Živčne, psihične bolezni in bolezni čutil	9,2	9,3	11,3	11,0	10,1	11,8	10,4	11,0	9,6	10,1	4	110
5 Druge bolezni	7,0	8,7	8,0	9,4	7,2	8,4	8,1	8,2	8,7	8,5	6	121
6 Bolezni kože in podkožja	6,2	7,3	8,2	8,2	10,3	10,0	10,5	9,4	9,4	9,1	5	147
7 Bolezni prebavil	6,0	3,4	3,4	2,7	2,7	2,3	2,7	2,9	2,6	2,7	10	45
8 Alergične in endokrine bolezni	5,0	5,4	4,7	6,5	6,5	7,3	7,5	7,6	8,0	8,1	7	162
9 Bolezni dihal	4,6	5,2	3,9	3,5	8,0	4,5	7,0	5,7	5,7	5,2	8	113
10 Poškodbe	3,3	4,4	3,7	4,8	4,2	3,9	4,9	5,0	4,6	5,0	9	152
11 Bolezni mokril in spolovil	2,9	2,6	2,1	1,9	1,9	1,6	1,6	2,2	2,2	2,3	11	79
12 Bolezni krvi in krvotvornih organov	2,6	2,6	2,9	3,2	3,5	3,0	3,2	2,3	3,1	2,7	10	104
13 Vzroki perinatalnih obolenj in smrtnosti	1,4	0,0	0,0	0,0	1,2	0,5	0,6	0,5	0,3	0,1	14	7
14 Infekcijske in parazitarne bolezni	1,0	0,7	0,9	0,4	0,5	2,1	2,4	0,8	0,8	0,5	13	50
15 Komplikacije nosečnosti in poroda	0,6	1,3	0,5	0,6	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	1,4	12	233
16 Prirojene malformacije	0,5	0,1	0,6	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	14	20

V letu 1984 znaša delež obiskov zdravstvene nege na domu (483.037) znotraj celotnega patronažnega varstva (1.088.166) 44,4%. 75,9% obiskov pri bolnikih na domu so opravile medicinske sestre, 24,1% obiskov pa bolniške strežnice. Več kot polovico storitev (51,9%) prikazujejo bolniške strežnice, kar lahko pričakujemo zaradi neodločljivih življenjskih potreb starejših ali starih bolnikov, posebno tistih, ki nimajo svojcev ali pa zanje premalo ali ne skrbijo.

ŽIVLJENJE JE NAJLEPŠA IZNAJDBA NARAVE, A SMRT NJENA VEŠČINA, DA ŽIVLJENJE ČIM BOLJ IZKORISTIMO.

Goethe

Tabela 5: Hospitalizirani bolniki in poškodovanci, stari 60 let in več, v letih 1975–1984

Leto	Prebivalci, stari 60 let in več	Število hospitaliziranih	Število bolniških dni	Povprečno trajanje zdravljenja	Hospitalizacija na 1000 prebivalcev, starih 60 let in več	% poškodovanih
1975	273.886	55.030	1.380.342	25,1	200,9	10,0
1976	271.676	56.306	1.451.695	25,8	207,2	9,3
1977	269.630	56.244	1.266.557	22,3	208,6	8,8
1978	276.252	56.831	1.227.956	21,6	205,7	8,8
1979	278.306	56.869	1.196.008	21,0	204,3	8,9
1980	278.306	58.215	1.204.019	20,7	209,2	8,5
1981	271.332	60.540	1.244.949	20,6	223,1	8,7
1982	–	63.284	1.215.759	19,2	–	7,9
1983	–	63.888	1.217.080	19,1	–	7,7
1984	–	–	–	–	–	–
Indeks 83/75		116	88	76	1981/75 111	77

– ni podatka

Tabela 6: Hospitalizirani bolniki in poškodovanci, stari 60 let in več, ter bolniki, zdravljeni na domu v letih 1975–1984

Leto	Hospitalizirani bolniki in poškodovanci					Bolniki na domu				
	Število bolnikov	Indeks 1983/75	Štev. BD na bolnika	Indeks 1983/75	Število bolnikov		Indeks 1984/75	% starih več kot 60 let	Štev. obiskov na bolnika	Indeks 1984/75
					vsi	stari več kot 60 let				
1975	55.030	100	25,1	100	4.061	2.726	100	67,1	25,2	100
1976	56.306	102	25,8	103	5.615	3.980	138	70,9	25,8	102
1977	56.244	102	22,3	89	5.878	4.017	145	68,3	26,6	106
1978	56.831	103	21,6	86	6.189	4.043	152	65,3	28,2	112
1979	56.869	103	21,0	84	7.685	5.311	189	69,1	28,6	113
1980	58.215	106	20,7	82	8.712	6.162	214	70,7	33,2	132
1981	60.540	110	20,6	82	10.877	7.775	268	71,5	30,2	120
1982	63.284	115	19,7	78	13.085	9.365	322	71,6	29,7	118
1983	63.888	116	19,1	76	15.860	11.563	391	72,9	27,0	107
1984	–	–	–	–	16.741	12.145	424	74,4	28,8	114

– ni podatka

Opomba: Všteti tudi obiski bolniških strežnic!

Tabela 7: Najpogostejši vzroki hospitalizacije bolnikov in poškodovancev, starih 60 let in več, v letih 1975–1983

Rang 1975	Skupine bolezní	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	Rang 1985	Indeks 1983/75
	VSE skupine	55.030	56.306	56.244	56.831	56.869	58.215	60.540	63.284	63.888		
1	Bolezni obtočil	14.440	14.094	14.137	14.663	14.382	15.050	15.470	16.178	16.395	1	114
2	Novotvorbe	7.077	7.308	7.390	7.498	7.571	7.872	8.031	8.508	8.668	2	122
3	Bolezni prebavil	5.635	6.135	6.750	6.662	7.118	6.751	7.410	7.555	7.144	3	127
4	Poškodebe	5.506	5.233	4.964	4.981	5.034	4.941	5.260	5.003	4.932	5	90
5	Bolezni dihal	5.416	5.887	5.446	5.980	5.885	6.022	6.349	6.357	6.657	4	122
6	Bolezni živcevja in čutil	3.414	4.068	3.785	3.556	3.078	3.326	3.368	3.585	3.616	7	106
7	Bolezni mokril, spolovil	3.053	3.188	3.210	3.179	3.325	3.243	3.670	4.021	3.932	6	129
8	Bolezni kosti, gibal	2.765	2.813	2.930	2.991	2.678	2.991	3.122	3.385	3.519	8	127
9	Nalezljive bolezni	1.685	1.591	1.501	1.437	1.456	1.447	1.264	1.270	1.240	11	74
10	Endokrine bolezni	1.591	1.824	1.758	1.857	2.039	2.254	2.149	2.138	2.324	9	146
11	Duševne motnje	1.199	1.214	1.372	1.291	1.484	1.416	1.515	1.494	1.595	10	133

Tabela 8: Najpogostejši vzroki za hospitalizacijo bolnikov in poškodovancev, starih 60 let in več, v letih 1975–1983 (izraženo v odstotkih)

Rang 1975	Skupine bolezni	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	Rang 1983	Indeks 1983/75
1	Bolezni obtočil	26,2	25,0	25,1	25,8	25,3	25,9	25,6	25,6	25,7	1	114
2	Novotvorbe	12,9	13,0	13,1	13,2	13,3	13,5	13,3	13,4	13,6	2	122
3	Bolezni prebavil	10,2	10,9	12,0	11,7	12,5	11,6	12,2	11,9	11,2	3	127
4	Poškodbe	10,0	9,3	8,8	8,8	8,9	8,5	8,7	7,9	7,7	5	90
5	Bolezni dihal	9,8	10,4	9,7	10,2	10,3	10,3	10,5	10,0	10,4	4	122
6	Bolezni živčevja in čutil	6,2	7,2	6,7	6,3	5,4	5,7	5,6	5,7	5,7	7	106
7	Bolezni mokril, spolovil	5,5	5,7	5,7	5,6	5,8	5,6	6,1	6,4	6,2	6	129
8	Bolezni kosti, gibal	5,0	5,0	5,2	5,3	4,7	5,1	5,2	5,3	5,5	8	127
9	Nalezljive bolezni	3,1	2,8	2,7	2,5	2,6	2,5	2,1	2,0	1,9	11	74
10	Endokrine bolezni	2,9	3,2	3,1	3,3	3,6	3,9	3,5	3,4	3,6	9	146
11	Duševne motnje	2,2	2,2	2,4	2,3	2,6	2,4	2,5	2,4	2,5	10	133
	Skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tabela 9: Število vseh obiskov medicinskih sester in bolniških strežnic v zdravstveni negi bolnika na domu po MZS v letih 1975–1984

Leto / MZS	SR Slovenija	Celje	Nova Gorica	Koper	Kranj	Ljubljana	Maribor	Murska Sobota	Novo mesto	Ravne
1975	128.420	–	9.530	–	120	72.454	46.316	–	–	–
1976	144.893	4.905	9.496	–	399	74.215	49.667	6.211	–	–
1977	156.405	5.863	9.728	–	135	76.881	57.709	6.089	–	–
1978	174.658	6.641	12.535	–	–	79.033	68.871	7.578	–	–
1979	219.933	6.327	16.856	4.589	1.682	90.303	90.192	9.984	–	–
1980	289.239	18.855	18.319	4.430	2.219	99.994	130.025	12.752	1.412	1.233
1981	328.723	25.147	23.768	5.558	3.578	110.342	133.499	16.640	3.301	6.890
1982	388.610	32.466	29.883	11.848	9.956	121.820	144.745	21.250	5.932	10.710
1983	427.440	42.959	31.764	16.716	9.231	127.361	151.179	23.594	7.973	16.663
1984	483.038	51.302	38.225	18.248	8.422	145.681	166.783	27.581	11.393	15.403
Indeks 1984/75	376	1984/76 1.046	401	84/79 398	7.018	201	360	84/76 444	84/80 807	84/80 1.249

– ni podatka

Tabela 10: Število vseh storitev zdravstvene nege bolnika na domu po MZS v letih 1975–1984

Leto / MZS	SR Slovenija	Celje	Nova Gorica	Koper	Kranj	Ljubljana	Maribor	Murska Sobota	Novo mesto	Ravne
1975	229.845	–	11.334	–	159	155.621	62.731	–	–	–
1976	238.807	–	10.946	–	435	158.823	58.515	10.088	–	–
1977	282.562	7.668	24.026	–	179	161.516	79.303	9.870	–	–
1978	325.341	7.926	29.689	–	–	177.216	99.705	10.805	–	–
1979	434.656	10.915	38.237	8.318	1.969	181.760	178.641	14.816	–	–
1980	579.503	26.113	34.632	14.009	3.685	223.944	254.366	19.432	1.621	1.701
1981	689.359	39.447	42.454	10.581	5.909	249.931	302.525	24.591	3.893	10.028
1982	1.080.114	51.483	47.584	19.726	28.717	292.913	581.881	30.144	11.057	16.609
1983	1.229.900	68.818	49.993	28.271	22.653	299.478	689.514	33.167	15.429	22.577
1984	1.182.598	86.949	48.757	32.769	19.399	347.049	577.721	35.015	13.552	21.387
Indeks 1984/75	515	84/77 1.134	430	84/79 394	12.201	223	921	84/76 347	84/80 836	1.257

– ni podatka

Tabela 11: Vrsta in število vseh storitev zdravstvene nege bolnika na domu v letih 1975–1984

Leto	Vse storitve		Osnovna nega		Kopanje celega telesa		Prevezovanje		Masaža in razgibavanje		Injekcije		Klizma		Zdravstvena vzgoja		Ostalo*	
	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%
1975	229.845	100,0	43.222	18,8	10.485	4,6	43.582	19,0	29.273	12,7	45.779	19,9	452	0,2	1.605	0,7	55.447	24,1
1976	238.807	100,0	42.737	17,9	10.526	4,4	45.198	18,9	22.734	9,5	57.520	24,1	426	0,2	2.105	0,9	57.561	24,1
1977	282.562	100,0	40.498	14,3	9.673	3,4	63.522	22,5	32.075	11,4	67.207	23,8	480	0,2	4.040	1,4	65.067	23,0
1978	325.341	100,0	49.495	15,2	11.118	3,4	74.601	22,9	29.410	9,0	78.230	24,1	642	0,2	4.950	1,5	76.895	23,7
1979	434.656	100,0	61.216	14,1	17.156	3,9	95.692	22,0	36.384	8,4	90.763	20,9	644	0,1	8.494	2,0	124.307	28,6
1980	579.503	100,0	74.559	12,9	25.586	4,4	114.500	19,8	29.516	5,1	105.126	18,1	830	0,1	9.746	1,7	219.640	37,9
1981	689.359	100,0	107.585	15,7	29.959	4,3	127.669	18,6	33.393	4,9	125.628	18,2	997	0,1	16.778	2,4	247.350	35,8
1982	1.080.114	100,0	200.963	18,6	35.316	3,3	156.062	14,5	40.878	3,8	158.694	14,7	1.304	0,1	28.166	2,6	458.695	42,4
1983	1.229.900	100,0	213.767	17,4	42.198	3,4	179.248	14,6	40.150	3,3	176.766	14,4	1.367	0,1	37.932	3,1	538.472	43,7
1984	1.182.598	100,0	297.334	25,2	29.542	2,5	183.339	15,5	46.225	3,9	188.831	16,0	1.581	0,1	56.221	4,8	379.525	32,0
Index 84/75	515		688		282		421		158		412		350		3.503		684	

* zajete so različne strokovne storitve, pa tudi priprava hrane, prinašanje živil, urejevanje bolnikove sobe in ostala nujna opravila

V letu 1984 so patronažne medicinske sestre opravile naslednje storitve (izraženo v odstotkih):

- aplikacija injekcij in prevezovanje – 65,4%,
- osnovna nega in kopanje – 8,1%,
- masaža, razgibavanje, klizma – 8,4%,
- zdravstvena vzgoja (bolnikov, svojcev) – 9,9%,
- ostalo (infuzije, inhalacije, kateteriziranje itd.) – 8,2%.

Bolniške strežnice so pri bolnikih opravile tele storitve:

- osnovna nega in kopanje – 45,8%,
- priprava hrane in prinašanje živil – 14,9%,
- urejevanje bolnikove sobe – 19,2%,
- nujna gospodinjstva opravila in drugo – 20,1%.

Pri vseh storitvah skupaj je v zadnjih desetih letih izražena skupina »ostale storitve«, ki zajema večino storitev bolniških strežnic in vse tiste storitve patronažnih medicinskih sester, za katere v poročevalskem obrazcu nimamo posebne kolone (tabela 11).

V letu 1984 je bil bolnik povprečno 29-krat obiskan. Na obisku pa sta bili opravljena povprečno najmanj dve storitvi.

Sklep

- Patronažno varstvo v SR Sloveniji temelji na obravnavi telesnih, duševnih in socialnih potreb posameznika in družine.

- Doseženo povprečje števila prebivalcev (2.332) na eno patronažno delavko postaja neustrezno, saj moramo upoštevati način obravnave današnjih potreb varovancev, zdravstveno-socialne probleme družin in naraščanje potreb po zdravstveni negi bolnika na domu.

- V zadnjih desetih letih v Sloveniji neprekinjeno naraščajo obiski (indeks 1984/75 = 376) in storitve zdravstvene nege bolnika na domu (indeks 1984/75 = 515), kar nakazuje potrebo po kadrovski okrepitvi te dejavnosti. To je nujno, da ne bi zanemarili zdravstveno-socialne obravnave drugih varovancev, zlasti žena in otrok.

DOKUMENTACIJA je na voljo pri avtorju.